

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΕΦΗΒΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ:

ευθύνεται μόνο ο ηλεκτρονικός
εκφοβισμός;

Νικόλαος Σκεντέρης

**Επίκουρος Καθηγητής
Παιδιατρικής
Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας**

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

- 1 άνθρωπος αυτοκτονεί κάθε 40 secs στον κόσμο (1.000.000 άνθρωποι / χρόνο) (IASP)
- Ελλάδα: από 2,5/100.000 πριν, διπλασιάστ
την 3ετία 2009-2011
- Επιτυχημένες απόπειρες ♂:♀ 6:1 (ΕΣΥΕ)
- 12,5% των μαθητών (6,6% ♂ , 17,6% ♀) αναφέρουν απόπειρα αυτοκτονίας (Α. Τσίτσικα)

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

3^η κυριότερη αιτία θανάτου Αμερικανών
15-24 χρονών

(American Foundation For Suicide Prevention, 2007)

**12% των θανάτων
στην εφηβεία**

**7-10% των εφήβων 15-17 ετών
αποπειρώνται ≥ 1 φορά
στη ζωή τους**

Shaffer, Columbia University, 1996

Κυβερνοαυτοκτονίες

Οι αυτοκτονίες μέσω διαδικτύου (κυβερνοαυτοκτονίες) είναι διεθνές φαινόμενο, όπου κάποιος νέος, συνήθως, νιώθοντας απογοήτευση, απόρριψη ή ντροπή, αποκαλύπτει «δημόσια» την πρόθεσή του να τερματίσει τη ζωή του

1^η περίπτωση: 2000 στην Ιαπωνία
(2003:34, 2004:55, 2005:91)

- Οι έφηβοι γνωστοποιούν τις προθέσεις τους στο διαδίκτυο (chat rooms, σημειώματα αυτοκτονίας κ.α)
- Παρακινούνται για αυτοκτονία από συνομιλητές σε chat rooms
- Έρχονται σε επαφή μέσω του διαδικτύου για ομαδική αυτοκτονία
- Υπάρχουν ιστοσελίδες που:
 - * εξιδανικεύουν την αυτοκτονία
 - * δίνουν πληροφορίες για μέσα και τρόπους (παιχνίδια πνιγμού)

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός:

- Εκούσια και επαναλαμβανόμενη κακομέσσω Η/Υ, κινητού κ.α. ηλεκτρονικών συσκευών (Hinduja & Patchin, 2009)
- Σε εμπλοκή ενήλικου: παρενόχληση (harassment) ή παρακολούθηση (stalking)
- >40% των εφήβων το 2009 (National Crime Prevention Council, 2010)

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός:

- Με μηνύματα κειμένου, άμεσα μηνύματα, ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, My Space, Twitter)

(Berand & Li, 2005)

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός:

- Παρενοχλούν, απειλούν ή γελοιοποιούν το θύμα τόσο στο δημόσιο (π.χ στο διαδίκτυο) όσο και στον ιδιωτικό τομέα (π.χ μηνύματα κειμένου)

Palmeri J.

"Cyberbullicide": where
Cyberbully victims can't escape

Dpt of Applied Psychology OPUS

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός

και ψυχιατρικά – ψυχοσωματικά προβλήματα

Εμφανίζουν και οι θύτες και τα θύματα

περισσότερα προβλήματα

όσοι είναι και θύτες και θύματα!

**Sourander A, Brunstein Klomek A et al (2010)
Psychosocial Risk Factors Associated With Cyberbullying
Among Adolescents – A Population-Based Study
Archives of General Psychiatry, 67(7):720-728**

Θύματα

- Ζουν σε οικογένεια χωρίς τους 2 βιολογικούς γονείς
- Δυσκολίες αντίληψης
- Προβλήματα συναισθηματικά και με τους συνομήλικους
- Κεφαλαλγία
- Υποτροπιάζον κοιλιακό άλγος
- Δυσκολίες στον ύπνο
- Ανασφάλεια στο σχολείο

Θύτες

- Δυσκολίες αντίληψης
- Υπερκινητικότητα
- Προβλήματα διαγωγής
- Πτωχή προ-κοινωνική συμπεριφορά
- Συχνά καπνιστές και πότες
- Κεφαλαλγία
- Ανασφάλεια στο σχολείο

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός

- Θύτες (23,1%)
«έστειλα μέσω διαδικτύου σχόλια
για κάποιο πρόσωπο
να κάνω τους άλλους να γελούν»

για

- Θύματα (18,3%)
απορριπτικό e-mail
κάποιον που ξέρω»

από

«πήρα

Hinduja S & Patchin J.W (2010)
Bullying, Cyberbullying and Suicide.
Archives of Suicide Research,14(3):206-221

Facebook

2013: έχουν κλείσει 28% περισσότεροι προσωπικοί λογαριασμοί στο facebook (σε σχέση με το 2012), λόγω:

- * φόβου εθισμού στο διαδίκτυο
- * ανεπιθύμητης εξωστρέφειας
- * άγχους να γίνει κανείς αποδεκτός & συμπαθής
- * αδιεξόδου όσων νιώθουν ότι ψυχαναγκαστικά πρέπει ν' απαντούν σ'όλα τα σχόλια και να συμμετέχουν σε όλες τις συζητήσεις

Stieger S, Burger C, Bohu M, Voracek M.

Who Commits Virtual Identity Suicide ? Differences in Privacy Concerns, Internet Addiction, and Personality Between Facebook Users and Quitters
Cyberpsychology, Behavior, and Social Netwo (2013), 16(9):629-634

Αυτοκτονίες με ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyberbullicide):

Αυτοκτονίες για τις οποίες
υπάρχει έμμεση ή άμεση
επίδραση εμπειριών
διαδικτυακής επιθετικότητας

Hinduja & Patchin, 2009

Αυτοκτονίες με ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyberbullicide):

- Ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στον παραδοσιακό εκφοβισμό (όλες τις μορφές) και στον αυτοκτονικό ιδεασμό
- 2 φορές συχνότερες οι απόπειρες αυτοκτονίας σε θύματα ηλεκτρονικού εκφοβισμού από μη-θύματα

Έφηβοι και εκφοβισμός

Έφηβοι θύματα (συνήθως), αλλά και θύτες εκφοβισμού είναι σε αυξημένο κίνδυνο αυτοκτονικού ιδεασμού απόπειρας και επιτυχούς αυτοκτονίας

Είναι σε κίνδυνο όταν εμφανίσουν:

κατάθλιψη
μειωμένη αυτο-αξία
απελπισία
μοναξιά

Έφηβοι και εκφοβισμός: αιτίες που οδηγούν στην αυτοκτονία

- Επίμονος σωματικός και συναισθηματικός εκφοβισμός
- Εμπειρία επίμονου σωματικού και ψυχικού πόνου
- Η επανάληψη τον καθιερώνει ως μέθοδο βασανισμού
- Η θυματοποίηση από πρόσωπο κύρους (γονιό, δάσκαλο, προπονητή, άλλο)
- Έλλειψη φίλων για υποστήριξη ή ενθάρρυνση, ενώ ο εκφοβισμός συνεχίζεται

Αιτίες που οδηγούν στην αυτοκτονία

Όλες οι μορφές επιθετικότητας των εφήβων και στο σχολείο και στο σπίτι μπορεί να οδηγήσουν σε ιδέες ή πράξεις αυτοκτονίας

ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΔΕΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ:

- Η «παρα-αυτοκτονική» συμπεριφορά (μηχανάκια, επικίνδυνα σπορ, άγριοι καβγάδες, βάδιση σε γέφυρα κ.α)

- Οι επώδυνοι και κατ'επανάληψη αυτοτραυματισμοί (selfharm)

Αυτοτραυματισμός

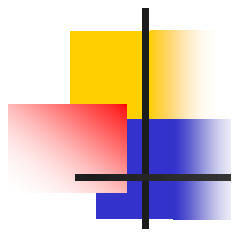
Αυτοτραυματισμός – “cutting” – μερών του σώματος που δεν είναι σε κοινή θέα (συνήθως στην έσω επιφάνεια των καρπών) με αιχμηρά αντικείμενα, που αποσκοπεί στην αποφόρτιση από αρνητικά συναισθήματα εξαιτίας καταστάσεων που βιώνουν (πίεση, άγχος, απόρριψη)

συνυπάρχουν: μειωμένη αυτοεκτίμηση, αγχώδης διαταραχή, κατάθλιψη

Μελέτες τον συσχετίζουν με απόπειρες και επιτυχείς αυτοκτονίες

American Academy of Pediatrics

DEDICATED TO THE HEALTH OF ALL CHILDREN™

Cyberbullying Only Rarely the Sole Factor Identified in Teen Suicides

10/20/2012

Ευθύνεται μόνο ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός
για τις αυτοκτονίες εφήβων;

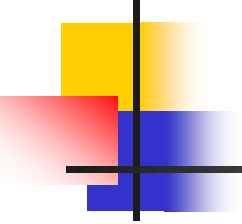
ΌΧΙ

οι περισσότεροι έχουν υποστεί
και σχολικό εκφοβισμό
και πολλοί υποφέρουν από κατάθλιψη

**Leblanc J.C Cyberbullying and Suicide:
A retrospective Analysis of 41 cases
AAP National Conference (2012)**

- Στην παραδοσιακή θυματοποίηση η κατάθλιψη μεσολαβεί στη σύνδεση με τις απόπειρες εξίσου στα δύο φύλα, ενώ στον παραδοσιακό εκφοβισμό μόνο στα κορίτσια
- Στην ηλεκτρονική θυματοποίηση μόνο στα κορίτσια
- Η κατάθλιψη **δεν** μεσολαβεί στη σύνδεση ανάμεσα στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό και στις απόπειρες αυτοκτονίας για κανένα φύλο.

**Bauman S, Toomey R.B, Walker J.L (2013)
Associations among bullying, cyberbullying,
and suicide in high school students.
Journal of Adolescence, 36:341-350**

Υποδιεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Ελληνικής Αστυνομίας (Μ. Σφακιανάκης)

«20-25 απόπειρες αυτοκτονίας το μήνα
από νέους που το ανακοινώνουν
μέσω του διαδικτύου»

10 έφηβοι σώθηκαν σε διάστημα μόλις 19 μηνών

2006-2010: απετράπησαν 266 αυτοκτονίες

2011-2012: απετράπησαν 523 αυτοκτονίες

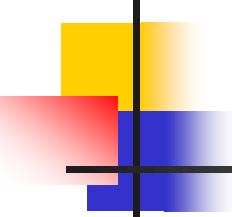
www.cyberkid.gov.gr

Συμβουλευτική μέσω διαδικτύου (www.preventionsection.org.cy)

«15χρονος αριστούχος μαθητής από τα Γιαννιτσά, χωρίς εμφανείς λόγους, τύλιξε στο λαιμό του σαν θηλιά μια πετσέτα για να αυτοκτονήσει. Όταν οι γονείς του άνοιξαν τον Η/Υ του και διάβασαν τα e-mail του διαπίστωσαν πως είχε ακολουθήσει τις συμβουλές ιστοσελίδας κυβερνο-αυτοκτονίας. Σώθηκε την τελευταία στιγμή, χάρη στη σωτήρια αντίδραση του πατέρα του.»

“18χρονος Αθηναίος έδωσε τέλος στη ζωή του κατόπιν «οδηγιών» που έλαβε από 25χρονο Χανιώτη (μέσω e-mail), ο οποίος νόμιζε ότι του έκανε πλάκα, όπως δήλωσε.....”

Πρόληψη κυβερνο-αυτοκτονίας εφήβων

- Συζητείστε με τον έφηβο κι εμπνεύστε του εμπιστοσύνη
- Συζητείστε τη σχέση off-και on-line παρενόχλησης από συνομήλικους με την αυτοκτονία χρησιμοποιώντας υλικό από τις ειδήσεις
- Υπογραμμίστε τη σοβαρότητα του θέματος όσο
και αν δεν νιώθετε άνετα. ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟ!
- Μην απαγορεύετε τη χρήση του διαδικτύου ως αντίδραση, γιατί θ'αποθαρρύνει τον έφηβο να σας εμπιστευτεί.

Πρόληψη κυβερνο-αυτοκτονίας εφήβων

- Πείτε στον έφηβο να μην απαντά σε μηνύματα παρενόχλησης (φυλάξτε τα για καταγγελία)
- Μην υποβαθμίζετε το συμβάν
- Αν η υπόθεση είναι σοβαρή και συστηματική απευθυνθείτε στον πάροχο του διαδικτύου (ISP) ή του κινητού ή αλλάξτε αριθμό τηλεφώνου και ενημερώστε αρμόδιους φορείς, όπως:

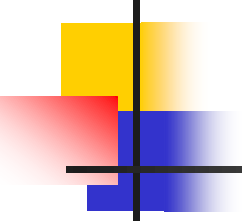
- Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος
Τηλ: 210 6476464
- Ανοιχτή γραμμή Saferline
www.saferline.gr
- Γραμμή βοήθειας
Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Δικτύου
Τηλ: 8001180015 (χωρίς χρέωση)
- Γραμμή ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΩ
Μονάδας Εφηβικής Υγείας
- Γραμμή Παρέμβασης για την Αυτοκτονία
ΜΚΟ «η Κλίμακα» 1018
- Εθνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS 105 κ.α

Πρόληψη κυβερνο-αυτοκτονίας εφήβων

- Οι φίλοι να ενημερώνουν τους γονείς του φίλου ή τον δάσκαλο αν κάτι αντιληφθούν
- Στα προγράμματα για τον εκφοβισμό στα σχολεία βασικό στοιχείο να είναι η πρόληψη & παρέμβαση στην αυτοκτονία, με κατάλληλο για κάθε ηλικία τρόπο
- Να προσέχουν οι εκπαιδευτικοί μην τυχόν εισπράξουν οι μαθητές ότι η αυτοκτονία είναι μια βιώσιμη επιλογή για τις διαπροσωπικές τους σχέσεις

«Συμπεριφορές μίμησης» :
η εμπειρία δείχνει πως δεν υπάρχει κίνδυνος μίμησης

Τρεις σκοτεινές όψεις
του κυβερνοχώρου
στην εφηβική υγεία:

- πορνογραφία
- ηλεκτρονικός εκφοβισμός
- αυτοκτονία